

Annarhvør føroyingur er ov feitur

Ikki minst stendur illa til hjá sjómönnum, tí sera nógvir sjómenn eru alt ov feitir, vísir ein kanning

FÓLKAHEILSUÆTLAN

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

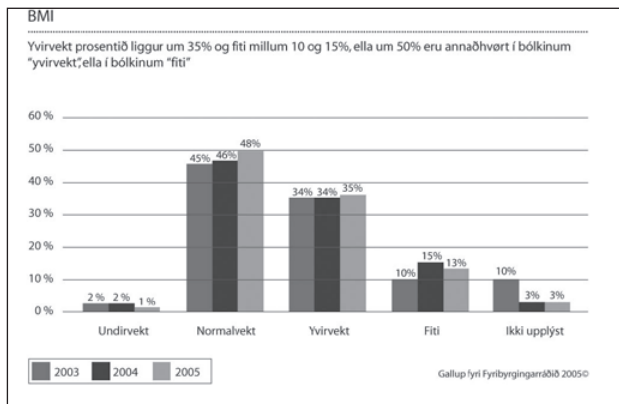
Annarhvør føroyingur er ov feitur!

Tað vísir ein kanning, sum Gallup hevur gjørt fyri Fyribyrgingarráðið.

Í fólkaheilsuætlanini, sum nú er lögð fyri Løgtingið, verður staðfest, at høvuðsorsøkirnar til vit verða ov feit, er, at vit eta ov nógv, eta skeivan mat og røra okkum ov lítið.

Heimsheilsustøvnurin WHO hevur mett, at heldur gongdin fram, fara eini 60-70% av evropearum at viga ov nógv í 2030.

– Yvirvekt er ein stórir

Hendan myndin vísir, hvussu føroyingar viga hesi seinastu trý árin. Myndin vísir, at eini 35% viga ov nógv men at ímillum 10 og 15% eru beinleiðis feit. Sostatt vigar annarhvør føroyingur ov nógv. Myndin vísir eisini, at støðan er ikki batnað seinastu árin

trupulleiki bæði fyri tann einstaka og fyri samfelagið, sigur hans Pauli Strøm, landsstýrismaður í nýggju fólkaheilsuætlanini, sum hann legði fyri Løgtingið friggjadagin.

Hann leggur afturat, at

tey, sum viga ov nógv, eru í øktum vanda fyri at fáa ymsar fólkasjúkur orsakað av liviháttinum.

– Fyri samfelagið hevur tað við sær øktar útreiðslur fyri heilsu- og almanna-verkið.

Annarhvør ov feitur

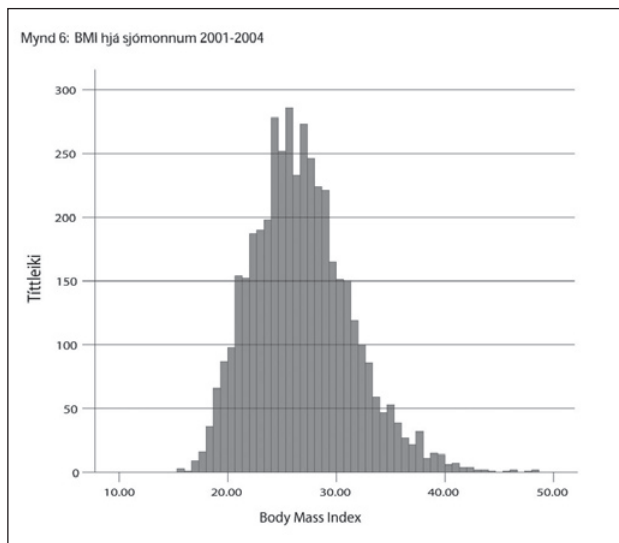
Kanningin, sum Fyribyrgingarráðið hevur staðið fyri, vísir, at eisini vit í Føroyum eiga at taka henda trupulleika í størsta álvara.

– Kanningin vísir, at annarhvør føroyingur vigar ov nógv. Av hesum eru 35% í bólkinum, sum eru tey, ið viga ov nógv, men 10-15% eru í tí bólkinum, sum eru beinleiðis feit.

Somuleiðis hevur Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu kannað BMI hjá sjómönnum og har stendur ikki frægari til.

Allir sjómenn skulu hava heilsuprógv, áðrenn teir kunnu mynstra. Í hesum sambandi verða teir kannaðir hjá lækna, sum millum annað mátar hædd og vekt.

Í árinum 2001-2004 vórðu 4.332 sjómenn kannaðir og úrslitið vísti, at hesir høvdu eitt BMI upp á 26,8 í miðal. Tað skal ikki vera meiri enn 24,9.

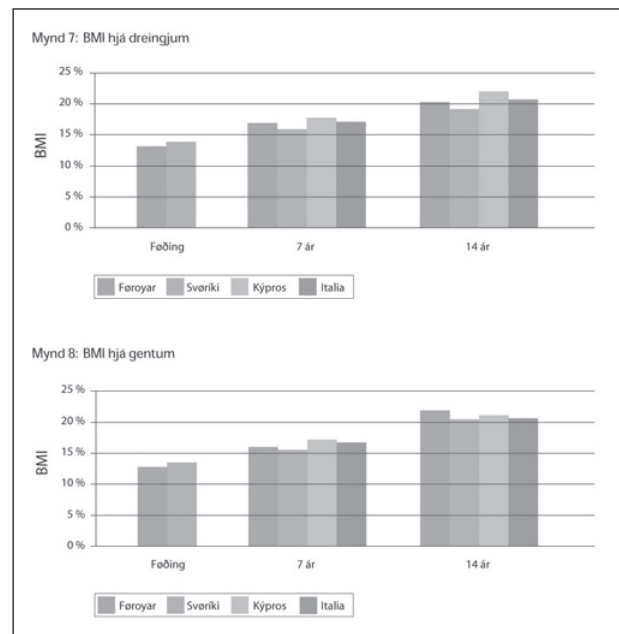
Hendan myndin vísir BMI hjá sjómönnum. BMI skal vera ímillum 18,5 og 24,9, men sum tað sæst, liggja heilt nógvir sjómenn langt omanfyri tað og teir eru tiskil í størri vanda fyri at fáa heilsubrekk.

Ein rættiliga stórir partur av teimum høvdu eitt BMI, sum var hægri enn 30.

– Hetta vil við øðrum orðum siga, at sera nógvir sjómenn viga ov nógv, og nógvir eru beinleiðis feitir og tiskil eru teir í øktum vanda fyri at fáa eina ella fleiri fólkasjúkur orsakað av liviháttinum.

Børn og ung eru sum í øðrum londum

Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu hevur eisini kannað BMI hjá føroyskum børnum og hevur samanborið úrslitini við BMI hjá javnaldrum aðrastaðni í Evropa.

Í myndunum niðanfyrri eru úrslitini av kanningunum av teimum føroysku børnunum samanborin við kanningar av miðal BMI hjá børnum í Svøríki, Kýpros og Italia. Myndirnar vísa, at hjá bæði gentum og dreingjum eru bæði miðal BMI og gongdin í miðal BMI nøkulunda eins í teimum fyra londunum. Vert er at leggja til merkis, at í báðum kanningunum økist miðal BMI, frá tí at bornini eru 7 ára gomul, til tey eru 14 ára gomul

Soleiðis kannar tú, um tú vigar ov nógv

Við at máta BMI (Body Mass Index) ber til at staðfesta, um eitt fólk vigar ov lítið, hevur røttu vektina ella vigar ov nógv. BMI er lutfallið millum vekt og hædd og tað verður roknað soleiðis út, at vektin í kilo verður bytt við hæddini í metrum og so verður talið bytt einaferð afturat við hæddini í metrum.

Sum dømi kunnu vit taka eitt fólk, sum er 1,70 metrar til hæddar og vigar 80 kilo.

Fyri at finna BMI, skal 80 fyrst byttast við 1,70. Tað gevur 47,05 og tað verður so aftur bytt við 1,70. Úrslitið verður so 27,67 og tað er BMI.

Hjá vaksnum fólki skal BMI vera ímillum 18,5 og 24,9, sum er rætta vektin. Er BMI lægri, vigar fólk ov lítið, og er BMI hægri, vigar fólk ov nógv. BMI hjá børnum er eitt sindur lægri enn hjá vaksnum.

Føroyingar skulu liva longri og betri

Føroyskir myndugleikar fara nú undir eina víttfevnda ætlan, sum hevur til endamáls at bota um heilsustøðuna hjá føroyingum

FÓLKAHEILSUÆTLAN

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

Føroyingar skulu hava eitt longri og betri lív!

Tað er endamálið við eini víttfevndanri fólkaheilsuætlan, sum Hans Pauli Strøm, landsstýrismaður, hevur lagt fyri Løgtingið. Fólkaheilsuætlanin er

Hans Pauli Strøm, landsstýrismaður, hevur nú sett hol á eina víttfevnda ætlan, sum, skal fáa føroyingar at liva bæði betri og longri

ein liður í Visjón 2015 og endamálið er at vísa á týðningin av at hava eina góða heilsu, og at vísa á, hvat vit kunnu gera fyri at betra um okkara heilsustøðu.

Somuleiðis skal fólkaheilsuætlanin verða grundarlagið undir framtíðar fólkaheilsupolitikkinum í Føroyum.

Hans Pauli Strøm sigur, at í londunum rundum okkum gerast alsamt fleiri fólk sjúk orsakað av liviháttinum og mangt bendir á, at sama gongdin eisini ger seg galdandi í Føroyum.

Hesar fólkasjúkurnar hava við sær stórar avleiðingar fyri bæði tann einstaka og fyri samfelagið sum heild. Hesi

viðurskiptini eru vælkend og vællýst í londunum, vit vanliga samanbera okkum við, og hava stjórnirnar í hesum londum tí í mong ár orðað fólkaheilsuætlanir, sum snúgva seg um bæði yvirskipað viðurskipti og um einstakar vandatættir og fólkasjúkur.

Neyðugt við eini heildarætlan

Landsstýrið heldur, at politikkurin, sum higartil hevur verið førður á fólkaheilsuøkinum, ikki hevur verið nóg miðvísur. Ymsir almennir myndugleikar,

stovnar og ráð hava eins og felagsskapir hvør í sínum lagi skipað fyri stórum og spjoddum tiltøkum fólkaheilsuni at frama. Men tað almenna hevur ikki havt ein yvirskipaðan fólkaheilsupolitikk, sum hevur til endamáls at betra um heilsustøðuna sum heild hjá føroyingum. Landsstýrið er sannført um, at av tí, at vandatættir og fólkasjúkur eru so nær tengd at hvørjum øðrum, er neyðugt við eini heildarfatán av heilsuviðurskiptunum og harvið við miðvísu, munadyggum og samskipaðum heildartiltøkum.

Við stóði í hesum hevur landsstýrið tikið stig til at

orða ein fólkaheilsupolitikk, sum miðar eftir at styrkja almennu heilsustøðuna hjá føroyingum, sum eggjar til heilsugóða lívsfærslu, sum mennir heilsufremjandi viðurskipti og fyribyrgir sjúkuelvandi og heilsuskaðiligum viðurskiptum sum heild í samfelagnum.

Hans Pauli strøm sigur, at hendan ætlanin fevnir bæði um heilsufremjandi og sjúkufyribyrgjandi tiltøk.

Friggjadagin fer Løgtingið at hava aðalorðaskiftið um ætlanina.